

Ukaž rakovině záda: nová kampaň motivuje Čechy k prevenci a screeningu

31.10.2025 - | Ministerstvo zdravotnictví ČR

Až třetina Čechů má z onkologického screeningu obavy, a to nejčastěji kvůli strachu z výsledků, stresu z vyšetření nebo studu. Kampaň „Ukaž rakovině záda“, kterou připravilo Národní screeningové centrum ÚZIS ČR, ukazuje, že prevence není strašák, ale příležitost postarat o vlastní zdraví. Screeningová vyšetření jsou dostupná, šetrná a plně hrazena z veřejného zdravotního pojištění.

Prevence jako klíč k udržitelnému zdravotnictví

Kampaň reaguje na dlouhodobý problém relativně nízké účasti veřejnosti v některých onkologických screeningových programech. Ty přitom dokážou zachytit nemoc v časném stadiu a výrazně zlepšit šanci na vyléčení. **„Prevence není o strachu, ale o osobní zodpovědnosti a síle. Včasné vyšetření, jak ukazuje i můj osobní příklad, dokáže zachránit život, a přitom je to krok, který zvládne každý z nás. Chceme lidem ukázat, že postavit se k vlastnímu zdraví čelem je ta nejlepší investice do budoucnosti,“** říká ministr zdravotnictví Vlastimil Válek.

České zdravotnictví nabízí široké spektrum preventivních programů plně hrazených z veřejného zdravotního pojištění a je tak na špičce Evropy. **„Tyto programy jsou pravidelně vyhodnocovány a hledají se cesty, jak je co nejvíce zlepšovat. Nicméně bez dostatečné účasti klientů nemohou plnit svůj účel,“** dodává Ladislav Dušek, ředitel ÚZIS.

Třetina lidí má strach ze screeningu

Podle říjnového průzkumu agentury Ipsos, realizovaného prostřednictvím aplikace Instant Research pro ÚZIS ČR, věří 80 % lidí, že prevence má smysl, ale jen 60 % se screeningových vyšetření skutečně účastní. Třetina respondentů se vyšetření obává, nejčastěji kvůli strachu ze špatných výsledků, stresu nebo studu. Přibližně pětina respondentů má i obavu kvůli nedostatku informací. **„Strach a nejistota jsou pro mnoho lidí stále překážkou v tom, aby se na preventivní vyšetření objednali. Naší snahou je ukázat, že screening je správná cesta, jak nemoci úplně předejít, nebo ji zachytit včas, tedy v době kdy je léčba nejúčinnější,“** vysvětluje Karel Hejduk, vedoucí Národního screeningového centra ÚZIS ČR.

Dej šanci svým plicím a ukaž rakovině záda

Rakovina plic každoročně postihne přibližně 6 600 lidí, z nichž více než 5 000 na toto onemocnění zemře. Od roku 2022 v České republice probíhá pilotní program časného zachytu karcinomu plic, určený pro současné i bývalé kuřáky ve věku 55 až 74 let s kuřáckou historií alespoň 20 balíčkoroků (např. jedna krabička cigaret denně po dobu 20 let). Vyšetření je založeno na využití CT s nízkou dávkou záření (LDCT), které dokáže zachytit i velmi malé změny v plicní tkáni.

„U rakoviny plic hraje roli každý měsíc. Časný záchyt zásadně mění prognózu pacienta protože dokážeme odhalit nádory v době, kdy ještě nezpůsobují žádné potíže, a zahájit léčbu s reálnou šancí na úplné uzdravení,“ říká Martina Koziar Vašáková, která je předsedkyní komise pro program časného zachytu karcinomu plic. Do konce roku 2024, tedy za tři roky fungování programu, se do programu zapojilo přes 43 000 osob. Z nich 77 % oslovili praktičtí lékaři a 23 %

pneumologové. Vyšetření absolvovalo téměř 15 000 účastníků. Většina nádorů odhalených díky screeningu byla v malém, dobře léčitelném stadiu.

Stačí jeden test a můžeš rakovině střev ukázat záda

Rakovina tlustého střeva a konečníku patří v České republice mezi nejčastější nádorová onemocnění. Každý rok jí onemocní přibližně 7 100 lidí a více než 3 300 na ni zemře. Od zavedení systematického screeningu v roce 2000 se výrazně snížil výskyt a úmrtnost na toto onemocnění. Pokud je nádor zachycen v časném stadiu, dosahuje pětileté přežití pacientů až 90 %, zatímco u pokročilých stadií činí zhruba 20 %. **„Screening kolorektálního karcinomu má prokazatelný dopad na snížení úmrtnosti. Test na okultní krvácení umožňuje odhalit i velmi drobné krvácení, které může být prvním varovným signálem přítomnosti nádoru. V následné fázi pak kolonoskopie umožní nejen přesné stanovení diagnózy, ale také odstranění přednádorových změn, které mohou být předstupněm rakoviny,“** vysvětluje Štěpán Suchánek.

Od 1. ledna 2026 se navíc snižuje věková hranice pro bezplatné vyšetření z 50 na 45 let.

O kampani Ukaž rakovině záda

Kampaň poběží od listopadu 2025 do března 2026 a zaměřuje se nejen na výše dva uvedené programy, ale bude zahrnovat i screening karcinomu prsu, děložního hrdla a časný záchyt karcinomu prostaty. Kampaň vzniká s podporou Evropské unie a navazuje na dlouhodobou strategii Ministerstva zdravotnictví v oblasti prevence a včasného zachytu onemocnění.

„Chceme, aby se o zdraví pečovalo dřív, než se objeví potíže, a aby se z prevence stala běžná součást života. Když k ní přistoupíme včas, můžeme žít naplno a rakovině opravdu ukázat záda,“ dodává Karel Hejduk.

O Národním screeningovém centru

Národní screeningové centrum (NSC) je součástí Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR). Zajišťuje metodickou, technickou, analytickou a koordinační podporu programů časného zachytu onemocnění v České republice.

NSC vzniklo v roce 2019 a od roku 2020 působí jako samostatný odbor ÚZIS ČR. Úzce spolupracuje s Ministerstvem zdravotnictví a dalšími institucemi na rozvoji a hodnocení screeningových programů. Od roku 2023 poskytuje zázemí řídicím komisím screeningových programů a od roku 2025 je vládou České republiky schváleno jako orgán odpovědný za jejich koordinaci.

O Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR) je organizační složkou státu zřízenou Ministerstvem zdravotnictví. Spravuje Národní zdravotnický informační systém (NZIS) a zajišťuje sběr, analýzu a ochranu zdravotnických dat v České republice.

ÚZIS ČR je součástí státní statistické služby, spolupracuje s Českým statistickým úřadem, zdravotnickými zařízeními, pojišťovnami a odbornými společnostmi. Řídí se principy Kodexu evropské statistiky a garantuje kvalitu, nezávislost a důvěryhodnost dat.

<https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/ukaz-rakovine-zada-nova-kampan-motivuje-cechy-k-prevenci-a-screeningu>